

Univers Pedagogic

31 (961),
4 septembrie 2025

Săptămânalul pedagogilor din toată țara!

pro

Un an nou, un spațiu nou, un viitor nou cu UPSC

Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău a dat startul anului academic 2025–2026 cu un eveniment de amploare, sub genericul „Un an nou, un spațiu nou, un viitor nou cu UPSC”. Ziua de 1 septembrie, sărbătoare a cunoașterii și a re-întâlnirii, a reunit studenți, masteranzi, profesori și invitați de onoare, marcând începutul unei noi etape în viața academică a Universității.

Momentul festiv a fost amplificat de inaugurarea unor spații multifuncționale și laboratoare ultramoderne, menite să transforme procesul educațional. Noile săli au fost deschise la Facultatea de Fizică, Matematică și Tehnologii Informaționale, în cadrul Subproiectului *Consolidarea educației în cariera didactică pen-*

tru performanța profesională, parte a Programului de Îmbunătățire a Învățământului Superior, finanțat de Banca Mondială. Investiția, de aproape 1,2 milioane euro, a fost completată cu o contribuție de 4,5 milioane lei din partea Guvernului Republicii Moldova și cu resurse proprii ale Universității.

În mesajul de deschidere, rectorul Alexandra Barbăneagră a subliniat că lansarea acestor spații „nu este doar o modernizare a infrastructurii, ci o dovadă a angajamentului de a investi în viitorul educației”. Prezenți la eveniment, Sergiu Harea, președinte al Camerei de Comerț și Industrie a Republicii Moldova, și Adriana Cazacu, secretar de stat al Ministerului Educației și Cercetării, au felicitat comunitatea academică, evidențiind rolul strategic al

investițiilor în infrastructura universitară.

Proiectul a permis dotarea a șase săli moderne – de chimie, biologie, fizică, tehnologii informaționale, un Centru de resurse educaționale deschise și un spațiu creativ Eco Visual Art –, și crearea unui hub universitar – *Aula Academică*. În plus, au fost modernizate zece programe de studii, elaborate suporturi de curs și pusă la punct o strategie de digitalizare a instituției.

Echipamentele achiziționate, în valoare de aproape 945.000 euro, includ mobilier multifuncțional, aparate de laborator de ultimă generație și software specializat. Toate aceste măsuri vor susține o pregătire adaptată cerințelor actuale ale pieței muncii și vor facilita procesul de cercetare în corespundere cu standardele internaționale.

Atmosfera festivă a zilei a fost completată de vocea studenților și absolvenților, care au văzut în noile spații un simbol al încrederii în viitor. Decanul Facultății, Mihail Braicov, a subliniat necesitatea modernizării infrastructurii pentru un randament academic și științific mai înalt, iar Arina Brigalda, absolventă, a exprimat recunoștința colegilor săi pentru oportunitățile create.

BUCHETELUL DE ȚIGĂNCUȘE

Deși nu este sărbătoare religioasă, ziua de 1 septembrie e marcată de curățenie și lumină, de bucurie și entuziasm ca și sfintele sărbători ale Crăciunului și ale Paștelui.

Este o zi a miracolelor, or miracolul este întotdeauna frumos.

...Acum 53 de ani m-am întâlnit cu primul meu 1 septembrie. O curte imensă - îmi părea mie, - cu femei frumoase, îmbrăcate ca reginele - aveam convingerea -, cu bărbați care, răsând, își păstrau solemnitatea boierească. Învățătoarele și învățătorii - oamenii cei mai stimați din sat, care urmau să mă deie și pe mine la brazda pedagogiei. Larma din curtea școlii, hărjoneala elevilor, „veterani”, șorțulețele albe ale fetelor - toate aceste detalii îmi întăreau convingerea că devin și eu stăpânul unei foarte importante sărbători.

Fiecare pedagog ține minte, firește, primul său 1 septembrie în calitate de învățător. Aceste imagini, încrustate deopotrivă în inimă, în creier și pe retina ochiului, ne provoacă o stare de euforie, ne face să exclamăm în forul nostru interior: „Et in Arcadia ego!” (am fost și eu în Arcadia!)

La începutul anilor 70, școlile din Republica Moldova erau suprapopulate. Majoritatea elevilor nu se sfiau să aducă flori pedagogilor.

Întâi septembrie 1972 a fost marcat la Cărpineni de un potop de flori. De la elegatele și fragilele gladiole, până la „florile de aur” ale crizantemelor.

Mi-au dat și mie buchete de flori câteva fetișcane cărora urmam să le fiu diriginte. Când m-am întors să merg în clasă, la prima lecție, m-a ajuns lângă un ulm secular o fetiță de prin

clasa a III-a - a IV-a. N-am observat-o, fiind preocupat de elevii mei dintr-a noua. Fetița m-a apucat de mânecă, m-am întors. Un pic mirat. Eleva pe care n-o știam mi-a zâmbit și mi-a pus în brațe un buchet de țigăncușe. N-am spus niciun cuvânt. A fost un avans pedagogic pe care mi l-a oferit cu multă generozitate o țărăncuță. De atunci am trecut prin deziluzii și chiar drame pedagogice. Am avut clipe când voiam să divorțez definitiv de pedagogie, și în acele momente de zbatere dureroasă veneau din amintiri imaginea unui ulm încărcat și verde, sub care o oarecare Ilenuță cu ochi albaștri și pistrui pe obraji îmi întinde, inocent, un buchetel de țigăncușe... și mă muștră fără să-mi vorbească acea Ilenuță, și ochii ei albaștri, și pistruii de copil s-au topit în sângele, în sufletul meu, încât au devenit parte din eul meu pedagogic și asistă, autoritar, la toate consiliile pedagogice pe care le au cunoștința și obrazul meu de pedagog...

Doamne, ce grea și dulce povară mi-ai dat!

Întâi septembrie este primul vers al celor 9999 de poezii care se vor scrie în acest mileniu.

1 septembrie este neprihănire și lumină dăruite de bunul Dumnezeu celor care vin să guste din lumină, dar și apostolilor care împart lumina cu generozitate, cu risipă, fără să observe că lumânările aprinse de ei se fac tot mai mici și mai mici...

Ion IACHIM

Ziua Limbii Române, marcată prin cea de-a III-a ediție a Marii Dictări Naționale

Peste 2 000 de persoane din întreaga țară au participat duminică, 31 august, la cea de-a treia ediție a Marii Dictări Naționale, desfășurată cu ocazia Zilei Limbii Române. Evenimentul s-a derulat simultan în 25 de raioane ale țării, dar și în centrul capitalei, în Piața Marii Adunări Naționale. Participanții - elevi, studenți, profesori, scriitori și cetățeni din toate categoriile de vârstă - au scris un fragment din opera scriitorului Vladimir Beșleagă. Textul a fost anunțat în dimineața evenimentului, pentru a asigura egalitatea de șanse.

Manifestarea a fost organizată de Ministerul Educației și Cercetării, sub egida Președinției Republicii Moldova, și a avut ca scop promovarea limbii române și stimularea interesului pentru exprimarea corectă în scris. În deschiderea oficială, președinta Republicii Moldova, Maia Sandu, a transmis un mesaj în care a accentuat faptul că limba română reprezintă un element esențial al identității naționale și a încurajat publicul să participe activ la astfel de inițiative, subli-

niind că implicarea este mai importantă decât rezultatul în sine.

La eveniment a fost prezent și președintele României, Nicușor Dan, care a declarat că

limba română este nu doar o expresie a identității, ci și o responsabilitate comună. În discursul său, el a reiterat importanța relațiilor culturale dintre România și Republica Moldova.

Lucrările participanților vor fi evaluate de o comisie specială desemnată de Ministerul Educației și Cercetării. Persoanele care vor obține cele mai bune rezultate vor fi invitate la o ceremonie de premiere, organizată cu sprijinul sponsorilor.

Marea Dictare Națională este considerată cel mai amplu exercițiu colectiv de scriere dedicat limbii române și devine o tradiție culturală anuală în Republica Moldova.

PNUD: Proiecte de infrastructură școlară cu utilizarea metodelor STEAM

Elevii din regiunea Nord a țării au prezentat proiecte pentru un viitor sustenabil, cu inovație și creativitate. Astfel, 7 echipe ce fac parte din Rețeaua școlilor-model au prezentat rezultatele unor proiecte de infrastructură școlară, elaborate utilizând metode specifice educației STEAM (Știință, Tehnologie, Inginerie, Arte și Matematică).

Prezentarea a avut loc în cadrul unui eveniment festiv din cadrul proiectului „Promovarea educației de calitate și a oportunităților de învățare pe tot parcursul vieții pentru toți”, implementat de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD) și Fondul Internațional al Națiunilor Unite pentru Necesități ale Copiilor (UNICEF), cu suportul Uniunii Europene.

Elevii au analizat sub îndrumarea profesorilor provocările din școlile lor și au propus soluții inovatoare, dând dovadă de spirit creator și de cooperare, prin dezvoltarea unor prototipuri 2D și 3D, planuri de implementare și bugete detaliate. Ei au demonstrat abilități specifice de arhitecți sau ingineri, printre inițiativele prezentate fiind Proiectul „O clasă altfel – inovație pentru un mâine sustenabil” al echipei de la Liceul „B. P. Hasdeu” din municipiul Bălți, cu propunerea de a crea o clasă în aer liber, unde școlarii să învețe într-un mediu natural, utilizând panouri fotovoltaice și materiale reciclate.

La rândul său, echipa Liceului Teoretic „Alexei Mateevici” din Dondușeni a dezvoltat tematica „Biblioteca vie, un spațiu în care înveți de la natură”, în vederea elaborării unei locații multifuncționale, destinate „lecțiilor altfel”, studiului și recreerii în aer liber, contribuind

la edificarea unui comportament ecologic printre învățăcei.

În ceea ce privește elevii Liceului „Miron Costin” din Florești, ei au prezentat Proiectul „Green Hub”, produs ce vizează amenajarea unui spațiu educațional în aer liber, care să ofere posibilitatea de desfășurare a unor activități curriculare și extrașcolare. Iar echipa de la Liceul „Mihai Eminescu” din Drochia a venit cu Proiectul „ReCreate prin comunicare într-un spațiu verde”, care prevede amenajarea unui mediu interior modern pentru relaxare și socializare.

De asemenea, proiecte inedite au fost propuse și de elevii de la Liceul „Mihail Sadoveanu” din Ocnița, pentru a genera o „Oază de învățare și recreere” în curtea școlii. Și echipa Liceului „Grigore Vieru” din Briceni a propus un proiect de amenajare a curții instituției, iar cei de la Liceul „Ion Creangă” din Fălești și-au stabilit obiectivul să planteze o mie de arbori timp de 3 ani și să majoreze rata de reciclare la 50 la sută pe parcursul a 5 ani.

„Proiectele STEAM nu doar că oferă elevilor oportunitatea de a învăța prin practică, dar îi îndeamnă și să colaboreze, să inoveze și să găsească soluții pentru probleme reale din comunitățile lor. Astfel, se oferă un exemplu clar al modului în care educația poate modela viitorul”, a punctat Ana Moraru, manageră de proiect PNUD Moldova.

Cor. UPP

Finanțare pentru studenți din regiunea transnistreană

Peste 750 de tineri din regiunea transnistreană au beneficiat pentru semestrul I al anului curent de locuri cu finanțare bugetară în cadrul instituțiilor de învățământ din Basarabia. Astfel, 459 de tineri au fost înmatriculați la programe de învățământ superior, iar 307 – în învățământul profesional tehnic. Costul mediu pentru fiecare student în parte este de circa 16 486 de lei, iar pentru un elev ce studiază la o școală profesională – 23 700 de lei. Pentru un tânăr studios din colegiu sau centru de excelență cheltuielile se ridică la aproximativ 29 300 de lei. Este de

766 de tineri din regiunea transnistreană studiază pe locuri bugetare în instituțiile de învățământ profesional tehnic și universitar din dreapta Nistrului

conform datelor din primul semestru al anului 2025

menționat că începând din luna martie a anului 2018 și până la sfârșitul lui iunie a.c., autoritățile au aplicat apostila Republicii Moldova pe 643 de diplome de model neutru, destinate tinerilor

din regiunea transnistreană. Această procedură le permite învățăcelilor să-și continue studiile în Marea Britanie, Israel, Canada, SUA, precum și în diferite state membre ale UE.

Peste 10 000 de modele de proiecte didactice, disponibile pentru profesorii din învățământul general

Începând cu noul an școlar, cadrele didactice din învățământul primar, gimnazial și liceal beneficiază de **aproximativ 10 700 de proiecte didactice zilnice**, puse la dispoziție de **Ministerul Educației și Cercetării**. Materialele, concepute pentru toate disciplinele din clasele I–XII, sunt parte a unui efort național de **reducere a birocrăției și sprijinire a activității profesorilor**.

Pe lângă aceste resurse, au fost elaborate **510 proiecte adaptate pentru educatori**, dedicate activităților din grădinițe. Seturile oferă modele simplificate, clare și adaptabile, menite să eficientizeze procesul de planificare a lecțiilor și să ofere mai mult timp pentru interacțiunea directă cu elevii.

Inițiativa face parte din cel de-al **treilea pachet de măsuri de debirocratizare**, lansat de Minister în pragul anului de studii 2025–2026. Proiectele realizate de specialiști în educație sunt gândite să servească drept punct de plecare pentru pregătirea lecțiilor, menținând însă flexibilitatea necesară adaptării la specificul fiecărei clase.

Potrivit autorităților, măsura vizează în special sprijinirea profesorilor debutanți, reducerea sarcinilor administrative și unificarea bunelor practici la nivel național, fără a limita autonomia didactică.

Această acțiune completează măsurile anterioare de simplificare a proceselor birocratice în școli și grădinițe.

Din 2024, Ministerul a introdus mai multe reforme, printre care:

- Suspendarea temporară a evaluărilor externe realizate de ANACEC pentru învățământul general;
- Simplificarea documentelor obligatorii în școli și reducerea numărului de rapoarte și registre;
- Eliminarea cerinței de justificare a cheltuielii compensației pentru materiale didactice;
- Introducerea platformei digitale SIME pentru raportări administrative.

Modelele de proiecte pot fi accesate online pe site-ul oficial al Ministerului Educației și Cercetării: www.educatie.gov.md

Sediu nou pentru clasele primare de la Liceul „Luceafărul” din Vulcănești

Elevii claselor primare de la Liceul Teoretic „Luceafărul” din Vulcănești au început anul școlar 2025-2026 în condiții mult îmbunătățite, odată cu inaugurarea unui nou bloc de studii. Clădirea, oferită de Ministerul Educației și Cercetării, a fost renovată complet și dotată cu echipamente moderne, inclusiv mobilier școlar, computere și table interactive.

Instituția, cunoscută ca fiind singura școală cu predare în limba română din localitate, se confrunta în trecut cu lipsa spațiilor necesare pentru desfășurarea procesului educațional. Mutarea claselor primare în noul sediu permite acum găzduirea a 260 de elevi în săli conforme standardele actuale.

Conform autorităților, investiția totală pentru moderniza-

rea și echiparea spațiului a fost de aproximativ un milion de lei. Proiectul are drept scop nu doar îmbunătățirea condițiilor fizice de studiu, ci și susținerea educației în limba română în zonele în care aceasta este minoritară.

Prezentă la ceremonia de deschidere, secretarul de stat din cadrul Ministerului Educației și Cercetării, Valentina Olaru, a transmis un mesaj de sprijin pentru cadre didactice și elevi, subliniind importanța investițiilor în infrastructura școlară, mai ales în regiunile în care accesul la educație în limba

română este limitat. La rândul său, directorul instituției, Sergiu Chilimincenco, a declarat că relocarea claselor primare într-un spațiu modern reprezintă un pas esențial pentru dezvoltarea școlii și creșterea calității actului educațional.

În prezent, Liceul „Luceafărul” din Vulcănești are aproximativ 600 de elevi, proveniți atât din oraș, cât și din localitățile din apropiere. Noul bloc pentru clasele primare a fost amenajat în fosta clădire a unei școli profesionale, care și-a încheiat activitatea în urma reorganizării rețelei de învățământ profesional din regiune.

EU SUNT VIITORUL EDUCAȚIEI

Formarea cadrelor didactice de calitate presupune nu doar acumularea de cunoștințe, ci și dezvoltarea unei vocații autentice, a empatiei și a unei perspective largi asupra educației. În acest interviu, o studentă a Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” – specializarea „Pedagogie în învățământul primar și limba engleză” – ne oferă o imagine completă a parcursului său profesional și personal. De la alegerea Universității și a programului de studii, până la experiențele internaționale prin Erasmus+ și activitatea practică în domeniul educației, discuția scoate în evidență valorile, provocările și satisfacțiile unei cariere în pedagogie. Ecaterina Prună ne aduce o mărturie sinceră, care reflectă dedicarea față de profesia de dascăl și dorința de a contribui activ la viitorul educației.

– Ce te-a motivat să alegi Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”?

– Încă din copilărie, am visat să devin învățătoare. Îmi plăcea ideea de a lucra cu copiii, de a-i ajuta să descopere lumea și să prindă încredere în propriile forțe. Am ales această Universitate pentru prestigiul său și pentru faptul că este specializată în formarea cadrelor didactice. M-a atras programul cu dublă specializare – învățământ primar și limba engleză – pentru că îmi doream să fiu un cadru didactic complet, adaptabil și pregătit pentru cerințele actuale ale educației. Limba engleză a fost dintotdeauna dragostea mea, așa că posibilitatea de a combina această pasiune cu vocația mea de pedagog a fost ideală.

– Cum ai perceput evoluția ta profesională și personală pe

De la pasiune la profesie. Cum se formează un dascăl la Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”

parcursul celor trei ani de studii, până în prezent?

– A fost pentru mine o perioadă de creștere intensă. Am pornit la drum cu emoții și multe întrebări, dar, pas cu pas, am dobândit încredere, claritate și o mai bună înțelegere a ceea ce presupune profesia de dascăl. M-am descoperit pe mine însămi într-un mod profund – am învățat să fiu mai empatică, mai organizată și mai atentă la detalii. Pe plan profesional, mi-am format o bază solidă teoretică, dar mai ales am avut ocazia să aplic ceea ce învăț în contexte reale, prin stagii de practică. Universitatea m-a ajutat să devin mai conștientă de frumusețea acestei profesii și de responsabilitatea pe care o reclamă.

– Care sunt cele mai valoroase lecții învățate în cadrul Universității?

– Din punct de vedere academic, am învățat cât de important este să fii bine pregătit, să cunoști metodele moderne de predare și să fii capabil să adaptezi conținuturile la nevoile fiecărui elev. Am descoperit valoarea evaluării formative, importanța gândirii critice și rolul creativității pentru procesul educațional. Din punct de vedere uman, am înțeles că educația este, în primul rând, despre oameni. Am învățat să ascult, să colaborez, să-mi susțin punctul de vedere cu respect. Relațiile construite cu profesorii și colegii au fost pentru mine adevărate lecții de viață.

– Ce te-a determinat să aplici pentru o mobilitate academică Erasmus+?

– Dorința sinceră de a ieși din zona de confort și de a mă dezvolta într-un mediu internațional. Am vrut să descopăr cum se predă în altă țară, să observ alte metode didactice și să-mi îmbunătățesc nivelul de engleză în contexte reale. Am simțit că această experiență îmi va completa perfect formarea profesională și mă va ajuta să devin un cadru didactic mai deschis, mai flexibil și mai pregătit pentru provocările unui sistem educațional în continuă schimbare.

– Povestește-ne despre experiența ta la Universitatea Pedagogică din Cracovia?

– A fost una deosebită și extrem de valoroasă. Am studiat în limba engleză, alături de studenți

din mai multe țări, ceea ce mi-a oferit o perspectivă internațională asupra educației. La început, a fost provocare să mă adaptez la un alt stil de predare, la un alt sistem și la o altă cultură academică. Însă aceste încercări au fost exact ceea ce m-a ajutat să cresc. Am învățat să lucrez în echipă cu persoane din culturi diferite, să-mi exprim ideile clar și coerent în engleză și să fiu mai încrezătoare în abilitățile mele. Totodată, am explorat orașul, am participat la activități culturale și am legat prietenii care m-au îmbogățit sufletește.

– Cum te-a ajutat această experiență în vederea dezvoltării tale profesionale ca viitor cadru didactic?

– M-a ajutat enorm. Am învățat să fiu mai deschisă la idei noi, să apreciez diversitatea și să gândesc critic. Am observat cum în Polonia accentul se pune mult pe activități practice, învățare prin joc, lucru în echipă – toate aceste elemente le-am integrat în propria practică pedagogică. De asemenea, mi-am îmbunătățit abilitățile de comunicare în limba engleză și am câpătat încrederea că pot preda această limbă eficient, indiferent de context. Experiența Erasmus+ m-a transformat într-un cadru didactic mai pregătit, mai sigur de sine și mai motivat.

– Ai o experiență bogată ca profesoară de limba engleză și educator. Cum reușești să îmbini studiile cu activitatea profesională?

– Este într-adevăr o provocare să jonglezi între facultate și activitatea în școală, însă am învățat să-mi gestionez timpul și prioritățile. Am ales să lucrez pentru că îmi place foarte mult să fiu alături de copii, iar experiența practică mă ajută să înțeleg mai bine ce învăț la cursuri. De multe ori, ceea ce studiez în teorie aplic imediat în sala de clasă, și viceversa – experiențele de la locul de muncă mă ajută să pun întrebări mai bune la Universitate și să învăț cu mai multă profunzime.

– Ce provocări ai întâlnit în lucrul cu elevii și cum le-ai depășit?

– Fiecare copil vine cu o personalitate unică și cu un ritm propriu de învățare. Una dintre cele mai mari provocări a fost să găsesc modalități de a ajunge la toți copiii, inclusiv la cei mai timizi sau mai agitați. Am învățat să folosesc metode variate, jocuri educative, activități interactive și să construiesc o relație de încredere. Comunicarea cu părinții m-a ajutat de asemenea să înțeleg mai bine nevoile fiecărui copil. Cu multă răbdare și implicare, am reușit să creez un climat pozitiv și motivant pentru învățare.

– Cât de importantă este afecțiunea sinceră față de copii pentru formarea unui bun pedagog?

– Este, din punctul meu de vedere, una dintre calitățile fundamentale ale unui bun dascăl. Copiii simt imediat dacă sunt iubiți, înțeleși și acceptați. Un profesor care se apropie cu sufletul de elevi creează un mediu sigur și cald, în care copilul are curajul să învețe, să greșască și să crească. Nu este suficient să predai bine, trebuie să fii acolo pentru copil și ca om. Iar atunci când un copil simte că e prețuit, învață cu mai multă plăcere și încredere.

– Ce le-ai transmite tinerilor care iau în considerare o carieră în pedagogie?

– Le-aș spune că, dacă au vocație și iubesc copiii, această profesie poate fi una dintre cele mai frumoase din lume. Nu este ușoară, dar oferă cele mai sincere satisfacții. Vei avea zile pline de energie, provocări și descoperiri, vei învăța alături de copii și vei simți că munca ta are un sens profund. Este nevoie de oameni pasionați, empatici și curajoși în educație – dacă simți că poți fi acel om, nu ezita să alegi pedagogia.

– De ce ai recomanda Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” drept locul potrivit pentru formarea profesională?

– Pentru că este o Universitate care pune accent pe formarea completă a viitorilor dascăli – atât din punct de vedere teoretic, cât și practic. Profesorii sunt implicați, empatici și gata să te ghideze. Cursurile sunt bine structurate, iar stagiile de practică sunt esențiale pentru dezvoltarea noastră. Eu m-am simțit aici sprijinită, provocată și inspirată. Este un mediu în care se formează nu doar competențe, ci și caracter. Dacă vrei să devii un cadru didactic dedicat și bine pregătit, această instituție este locul potrivit.

A intervievat:

Silvia ȚURCAN

Înrudită pentru totdeauna cu cartea

„Biblioteconomia a fost terenul meu de joc, câmpul meu de luptă, scena spectacolelor mele, spațiul meu de afirmare, eșafodul meu în vremurile grele și tărâmul de vis în timpuri promițătoare, teatrul relațiilor mele, bucuria și tristețea mea, dimensiunea în care am fost fericită. Eu nu doar am făcut biblioteconomie, eu am trăit-o”

Lidia Kulikovski

Femeia și cartea, biblioteca și femeia, aceste noțiuni se întrepătrund reciproc, ținând cont și de faptul că majoritatea femeilor sunt bibliotecare. Țin să vin cu câteva cuvinte însăilate despre Omul Cărții – Lidia Kulikovski, mai ales după apariția a două lucrări din care descoperim o personalitate de unicat în arealul basarabean și românesc. Din motive obiective și subiective nu vreau să înșir ditirambi, cum se obișnuiește imediat după lansarea unor cărți, aflându-ne în goana noastră cotidiană de vânare de vânt.

Dar iată că a venit și timpul potrivit pentru omul potrivit, parafrazându-l pe reputatul lingvist Valentin Mândăcanu care a scris cartea „Cuvântul potrivit la locul potrivit”. Lidia Kulikovski este persoana care de o viață sau de mai multe, dacă am exagera nițel, este omul potrivit la locul potrivit, adică la bibliotecă. Prima carte la care vreau să mă refer și o recomand spre lectură mai ales generației tinere ce se află în căutarea unor modele și repere de viață demne de urmat, este cartea „Lidia Kulikovski. Biblioteca de mâine” (2023), semnată de doi scriitori cunoscuți din republică, Dumitru Crudu și Maria Pilchin, și lansată anul trecut de Ziua Bibliotecarului.

Din întâmplare sau așa a dorit pronia divină, ca anul acesta, întâlnindu-ne tot la un eveniment din Zodia Cărții – lansarea monografiei „Total Librarian. Lidia Kulikovski” –, să obțin următorul autograf de la protagonista volumului semnat de cei doi scriitori amintiți anterior: „Cu mult drag Dlui A. V., care este aproape de noi, cei cu cartea și biblioteca. Azi, 23.04.25, Ziua Cărții”. A fost și este un autograf mult așteptat și cu pondere de la o notorietate din lumea cărților, un specialist de prim rang din sfera biblioteconomiei. Și dacă ar fi să-l citez pe Dumitru Crudu, protagonista este „Cea mai macrobiană bibliotecară din rețeaua „B. P. Hasdeu”.

Viața și activitatea Lidiei Kulikovski se confundă cu isto-

ria contemporană a Bibliotecii Municipale. De la o simplă bibliotecară, dintr-o bibliotecă muncitorească de cartier, a devenit artizanul transformării Bibliotecii „A. Jdanov” (cum se numea până la 1990), eminamente sovietică, încremenită în timp, reacționară și retrogradă, într-o bibliotecă modernă, combativă, novatoare, un bastion al luptei pentru deșteptarea națională și al europeanizării... Volumul este inedit prin structura sa și eroina devine coautoare, am putea zice, a cărții, dacă ne referim în special la eseul „Eu și profesia. În loc de încheiere”, unde ea afirmă: „Eu n-am făcut management, eu l-am trăit. Eu n-am făcut biblioteconomie, eu am trăit-o. Referitor la modele, cred că succesul nu îl obții doar urmărind sau depășind un exemplu, nu obții măiestrie individuală doar imitând pe cineva. Da, modelele ne pot deschide ochii, ne pot influența, dar, copiindu-le, ajungem să fim jucători de-a profesia. Or, noi nu vrem să fim cei din urmă. Mi-am creat, din capul locului, modelul meu unic, original, marca Kulikovski, care prevede înălțarea progresivă a stindardului... Profesia m-a ales pe mine și cărțile la fel... Drept că eu n-am fost liniștită. Am ales să conduc o bibliotecă și am ridicat-o pe culmile domeniului. Aveam întotdeauna pentru biblioteca mea, în inimă și în minte, idei și proiecte revoluționare. S-au întâmplat multe pe parcursul aproape a unei jumătăți de veac: schimbarea mo-

dului de organizare, a direcției, a paradigmei, a conținutului și imaginii bibliotecii”.

Este important să menționăm că doamna L. Kulikovski a contribuit substanțial la fondarea primelor biblioteci de carte românească la Chișinău, cum ar fi „Transilvania”, „Onisifor Ghibu”, „Maramureș” ș.a. Din carte veți

afla multe aspecte ale vieții și activității eroinei, care a fost discutată de-a fir a păr de cei doi interlocutori versați și cu experiență profesională bine cunoscută. Protagonista impresionează prin sinceritate, erudiție și spirit vulcanic. Iată ce mărturisește scriitoarea Maria Pilchin: „A dialoga cu Lidia Kulikovski despre cărți e similar cu a privi apele curgătoare ale unui râu, e plăcut și îmbucurător, căci înseamnă a vorbi despre vitalitate și creativitate personală și profesională... Are mereu idei, generează concepții, aplică inovații. De câteva decenii la rând reinventează o instituție infodocumentară. Despre aceasta am vorbit în trei cu Lidia Kulikovski și Dumitru Crudu. Despre ea în bibliotecă și despre biblioteca din ea”.

Impresionantă și incitantă este la finalul cărții și inserțiunea „Caleidoscop fotografic. Biografia

în imagini”. Fotografii sunt redată în cele două culori clasice, alb-negru, fiind de o bună calitate și selectate cu gust. Aș remarca trei dintre ele, emblematic: La sediul central al Bibliotecii Municipale, la aniversarea a 65 de ani a protagonistei (2006); Ea cu doamna Parascovia Onciu, directorul Bibliotecii „Transilvania”, și la mijloc regretata artistă plastică Eleonora Romanescu, după vernisarea expoziției personale de pictură la această

bibliotecă (2019); Protagonista „ascultând povești” (2020) la monumentul de la Conil, Andaluzia, a scriitorului portughez José Saramago, laureat al Premiului Nobel pentru literatură.

Deși construcția cărții ar fi de dorit să fie mai comprimată, am în vedere finalul volumului, prin evitarea poate a reluării unor referințe semnate de unele și aceleași personalități. În rest, este captivantă, interesantă și instructivă, mai ales pentru bibliotecari și cei ce vor să îmbrățișeze această profesie nobilă și veche de când e lumea.

Cu referință la „Monografia bibliografică „Total Librarian: Lidia Kulikovski” de Claudia Tricolici, lucrare lansată anul acesta în prezența majorității șefilor filialelor bibliotecii municipale și a mai multor jurnaliști și scriitori, ea cuprinde activitatea științifică a protagonistei, fiind un domeniu de activitate al bibliotecilor moderne. A fost un prilej potrivit pentru cei prezenți de a discuta despre rostul cărții și bibliote-

cilor în comunitate. Iar ca reper și model a servit doamna Lidia Kulikovski, care are la activ peste 50 de ani de muncă în bibliotecă, dintre care jumătate în funcția de director general al Bibliotecii Municipale „B. P. Hasdeu”. Este doctor în pedagogie, conferențiar universitar la Facultatea de Jurnalism și Științe ale Comunicării. Are o bogată și impresionantă activitate didactică. În ceea ce privește activitatea științifică și de cercetare, este autor, coautor (în total, 33 de volume), coordonator (monografii, manuale, antologii, bibliografii etc.; în total peste 40 de volume). Îi aparține un număr impresionant de recenzii, studii critice, comentarii.

Reprezentanți ai comunităților științifice au avut ca subiect al cercetării lor activitatea Lidiei Kulikovski (peste 50 de autori). A participat la conferințe publice (peste 150 de comunicări la conferințe locale, naționale și internaționale în perioada 1996-2006), stagii de documentare și instruire în SUA, Israel, Finlanda, Danemarca, Polonia (2013-2018), precum și la biblioteci publice din România (județele Suceava, Botoșani, Galați, Cluj, Sibiu, Maramureș ș.a.).

Voi încheia cu o portretizare foarte exactă ce-i aparține academicianului Mihai Cimpoi: „De mai mulți ani, în cadrul unor manifestări culturale (lansări de carte, conferințe științifice, saloane de carte, mese rotunde, ședințe de cenacul), am putut remarca prezența statuară a Lidiei Kulikovski, o doamnă distinsă, înaltă, inteligentă, cu un profil nordic și cu o rostire apăsată autoritară... Ce înseamnă inovație, cultură a inovației la Biblioteca Municipală „B. P. Hasdeu”? Răspunde (Lidia Kulikovski): „regândire a ceea ce facem...”, participare la dialogul valoric european, traducerea competenței în fapte”.

Andrei VIZIRU

UNDE-I LIMBA MEA ROMÂNĂ?

Azi dimineată, iată că aud și nici nu-mi vine să cred urechilor, că Moscova e-ngrijorată de îngunoioșarea măreței limbi ruse și va-ntreprinde de urgență măsuri radicale, încetățenindu-le chiar printr-o hotărâre specială a Dumei de Stat. Ei, care-o tot dezmiardă și o tot cocolesc ca cea mai... Tocmai ei și bat clopotele de o mare primejdie a posibilei dispariții, prin îmburuiunoșirea ei până la absurd, a diluării ei prin terminologii străine de denumiri deșănțate, a străzilor, firmelor comerciale, reclamelor cu denumiri din cele mai deocheate etc. Se preconizează ca-n tocmai acest an, rapid și categoric, fără careva excepții, a trece totalmente la toate denumirile vechi, pur slavone (rusești) a tot ce-i vizibil de pe străzile oricărui oraș, sat sau cătun din întreaga Siberie. Ba și eliminarea pe cât e posibil din mozaicul muzical al tuturor posturilor radio și TV de pe întinsul imperiului rus al posturilor străine, îndeosebi al or-cărui gen de muzică străină în oricare limbă neslavă. Și-atâtea multe altele de te crucești de o așa mare grijă a curățirii, purificării sărmanei limbi tataro-mongole care deveni peste secole slavone (ruse). Și asta se-ntreprinde pentru a abate neliniștea maselor de etnii aglomerate într-un țarc denumit speculativ deja de-un secol ca o uniune a sovietelor, dezmembrându-se mai apoi în diverse republici naționale independente. Iar cei rămași încă-n acest țarc de etnii, antrenați într-un război fratricid de reabilitare a fostei uniuni sovietice, pierzând deja pe câmpul de luptă sute de mii și mii de inimi tinere întru satisfacerea intereselor rusești străine nouă și altor naționalități și etnii conlocuitoare pe acest infern al satanismului velicorus. Și pentru a distrage atenția acestor milioane de conlocuitori parvine această vizibilă declarare a luptei pentru purificarea acestui tezaur cultural lingvistic.

Sunt în pregătire și alte inițiative de acest fel care-ar fi și ele declarate întru întărirea „duhului” rusc și educarea intensă a patrotismului rus ce se cam devalorizează rapid în ultimul timp...

Făcând abstracție de grija altor naționalități față de starea dezvoltării naționalei limbi a oricărui popor să ne focusăm totuși atenția și la starea reală a limbii noastre românești și să vorbim cinstit despre posibilele căi și metode a renovării ei cât de cât. De nenumărate ori am scris în diverse demersuri față de cele mai înalte foruri guvernamentale, parlamentare, prezidențiale, ministerelor, dar și-n unele articole publicistice, despre starea catastrofală, dezastuoasă a realei noastre pronunții a deosebitei Limbi Române, despre jungla catastrofală a deocheatelor denumiri, conglomeratelor din arsenalul lingvistic al minorităților ce ne diluează populația băstinașă din toate străzile urbelor și satelor noastre, exceptând cadrul necunoașterii provenienței ei (Limbi Române) și ulterior al istoriei utilizării ei pe parcursul mileniiilor și secolelor ulterioare. Aici, la acest compartiment, se produce o tăcere chiar ca-n codri. E suficient să ieși în stradă, oriunde-n magazine ori transport și s-auzi o sălbătăcie arogantă totală, infernală a pronunției nu doar agramată, ci chiar psihic denaturată... de parcă cineva ar fi remunerat financiar de poate chiar trimișii moscoviți lucrând metodologic (și chiar științific) la acest compartiment al distrugerii și pângăririi frumoasei, unicele, muzicalei, melodioasei, dumnezeiești noastre Limbi Române. Suficient numai un singur caz argumentează pe deplin spusese mele - apariția unui șocant dicționar „științific” „Moldo-Român”, sub semnătura unui mancurt Vasile Stati.

Desigur că pe bani moscoviți și sub egida mitropoliei rusofone. Ce

rușine națională doar să parcurgi nițel, cu ochii numai, acest scui-pat pe adevărata noastră comoară națională - Limba Română. Și câți mai sunt ca el. Cândva era un departament guvernamental care regla strict starea lingvistică a denumirilor străzilor, denumirii departamentelor, firmelor, organizațiilor comerciale, dar cu venirea (acaparării) la putere a socialiștilor, comuniștilor, șoriștilor și altor iști, a dispărut acest „paznic” al Limbi Române. Și ce mai „bucurie” pentru acești antinaționali, cum îi critica și prietenul meu, Gh. Alexandru Pădureanu din Strășeni, un adevărat patriot al limbii române.

Demult mă tot zbat și-n demersurile, dar și-n articolele mele care mai răzbat tot mai rar în presă, cu mult greu cu ideea, că până nu-i târziu încă ar trebui de urgentat atât Ministerul Culturii și cel al învățământului să purceadă la un complex total de restabilire și a culturalizării acestei neobișnuite, dumnezeiești Limbi Române. În primul rând, revenirea imediată la rostirea corectă a limbii la toate posturile noastre de radio și TV, chiar și prin multiple diverse, constante obiecții din mers, dar cu tact fin, ale tuturor prezentatorilor gazde față de intervievați!.. care mai „scapă” poate doar mecanic diverse rusizme, dar și alte denaturări și calchieri, care denaturează mult prea frumoasa muzicalitate originală a Limbi noastre Române. Astă stabilitate frecventă, constantă și insistentă a obiecțiilor prietenești ar „disciplina”-n pronunția corectă a tuturor celor din fața microfoanelor cu teama de a nu fi luat în derădere de colegi, pe parcurs în fața spectatorilor și tele-radioascultătorilor, dar și ar atrage atenția și ascultătorilor de responsabilitatea pronunțării grijulii și cu sfințenie a limbii noastre corecte. Ar trebui urgent să facem un cult din această „întrecere” a cultivării limbii. Lingviștii sunt datori a

„concura”- ntre ei de evaluarea-n presă, la toate posturile, adunări, conferințe, dar și congrese, ale mult preamultelor partide politice. În general, în societate s-ar cere o tratare asiduă-n plan național a cât mai insistentei promovări a tonalității, melodicității deosebite de alte limbi, a muzicalității Limbi Române, prin bogăția vocalelor net superioară altor limbi. O deosebită atenție și muncă asiduă, dar și constantă, ar fi necesară-n domeniul învățământului, cu precădere chiar începând din creșe, grădinițe, apoi gimnazii, colegii și alte instituții de-nvățământ, și-n universități, și chiar în cele academice. Alcătuitoarii manualelor din toate instituțiile deja enumerate mai sus ar fi obligați de ministerele de resort să „parfumeze” științific manualele necesare cu texte ce tratează curățenia limbii, bogăția ei spirituală, deosebirea ei categorică prin muzicalitatea ei de net toate altele care s-au succedat mai apoi după apariția ei, a Limbi Române, ca prima și unica limbă a Domnului nostru, creatorul și vorbitorul/pronunțatorul ei chiar de la facerea lumii. Desigur că s-ar cere-mbogățirea acestor manuale cu opere poetice, lucru ce-i dă aprecieri pur teoretice. Poezia e și o „școală superioară” a pronunției corecte a tocmai limbii noastre române, a purificării spirituale, a-nțiririi memoriei a celor ce-o profesază, a-mbogățirii bagajului de cuvinte, a gândirii abstrace, dar și a cizelării formulării gândurilor într-o expunere corectă a lor, etc... Intelectualitatea-n general, îndeosebi cei din tagma creației, poeții, scriitorii și chiar cei din tagma/genul umorului, fără a ne mai referi la cei din publicistică (așijderi din audiovizualitate), care sunt obligați însăși prin statutul lor de paznici spirituali ai culturii și sunt datori a lua atitudine promptă, urgentă și sporită întru a arăta clar stringenta nevoie a renașterii-n

Basarabia a Limbi Române. Cei mai îndatorați față de națiune sunt istoricii, care încă n-au reușit să-nchidă gura pseudoistoricilor ce tot trâmbițează-n dreapta și-n stânga că prima a fost Moldova și că s-a vorbit moldoveneste etc... Tocmai ei și sunt datori, dar și obligați a elucida astă acută problemă nu doar prin tratate istorice cu terminologie științifică, ci prin articole (diverse), mai pe înțelesul oamenilor simpli, de la plug. Și cât mai multe materiale și mai intense, și sub diferite interpretări, să co-intereseze pe toți curioșii și setoșii de adevăr istoric. Țara noastră, pe lângă faptul că și trece printr-o perioadă grea economică, e și un pic (diplomatic fie spus) deabusolată (îpotmolită) politic și tocmai nouă, intelectualilor, ne revine una din cele mai grele și chiar de cinste și onoare sarcina-n fața istoriei, și-ndeosebi a generațiilor viitoare, să sărim cu toții întru salvarea Patriei (Limba Română e Patria mea - Nichita Stănescu), și poate s-ar cere și în Republica Moldova o hotărâre similară a tuturor factorilor de decizie, asemenea celei deja amintite a Dumei Ruse, de a exclude astă harababură a terminologiei străine din tot arealul întregii Basarabii. Și desigur, că e stringentă nevoia de a interveni și pe lângă instituțiile noastre guvernamentale: Guvern, Parlament și chiar Peședenție - personal către chiar Excelența Sa Maia Sandu, care știu că și Domnia Sa e de aceeași părere, ca un garant al Renașterii noastre Naționale.

Doar pentru asta măcar ar trebui să-i mulțumim anticipat, Excelenței Sale, bucurându-ne cu totii de la mic la mare că vom reuși, în sfârșit, să ne trezim cu susținerea Domniei Sale!

Așa să ne ajute Dumnezeu!

Un împătimit de corectitudinea rostirii Limbi noastre Române.
Alexandru MUGUR

Adept al tradiției și încrezător, prin urmare, în versul bine meșteșugit care să corespundă trăirii unei „lumi dinăuntru”, precum l-a diagnosticat cu exactitate Nicolae Dabija în prefața „Grănicerul care unește”, Ștefan Sofronovici își structurează volumul „Noi nu avem pământ de dat” în câteva secțiuni axate, în fond, pe un filon religios, pe un altul patriotic și pe un altul inspirat de dragoste pentru plai și casa părintească. Pentru „farmecul iubirii” (față de mamă, soție), pentru cele sfinte, temeinice, eterne.

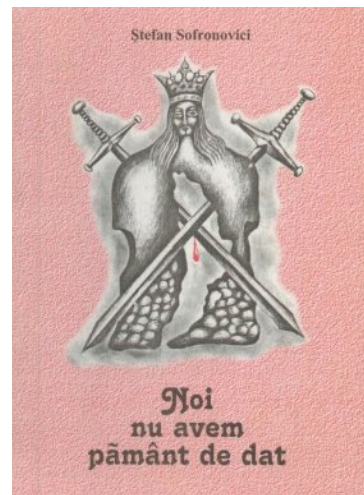
Plutește mereu, așa cum spune prefațatorul volumului, prin valurile vieții, despărțit de Țara-Mamă și asemeni unui naufragiat pe o insulă, așteaptă o corabie de dor și de vis, care să-l salveze. Și această corabie este însăși Țara, cântată și slăvită în fiecare vers: „Poezia e pentru el o proiecție a lumii dinăuntru, cităm integral ce spune mai extins Dabija despre acest autor. Timpul pentru el este reversibil, dacă poate fi memorat, iar acesta poate fi memorat cu ajutorul cuvintelor. Lui Ștefan Sofronovici îi plac cuvintele, care lovindu-se unul de celălalt, scot scântee, cuvinte care pot provoca tunete, care pot emite explozii.”

Calea grea a Mântuirii

Descifrate parantetic, aceste spuse fixează însăși scara spectrală a trăirilor sale și a formulelor lirice în care le transfigurează: rugăciune, sonet, invectivă satirică (împotriva răufăcătorilor și străinilor care ne înconjoară), doină și rostire imnică, baladescă (cu adresări sentimentale și solemne Basarabiei și Bucovinei, lui Ștefan cel Mare și lui Eminescu, limbii române și Țării-Mamă). Versurile se așează într-un registru al firescului, al trăirii sincere și destăinuirii patetice, sub marca-te de autenticitate, sub auspiciile folclorului modelator: „Limpezi izvoarele/ Leagănă soarele/ Aripa gândului/Vraja cuvântului/ Marginea zărilor/ Șirul cărărilor/ Trecerea turmelor/ Măriștea urmelor/ Liniștea serilor/ Farmecul verilor/ Plânsul izvorului/ Patima dorului” („Limpezi izvoarele”).

Ștefan Sofronovici cultivă o lirică a locurilor și momentelor, de consemnare a locurilor de călătorie, a însemnărilor jurnaliere, a gândurilor *ad-hoc*

și adresărilor instantanee către persoane ce-i vin în memorie: colegi, profesori, prieteni din

România și din spațiul basarabean, actori, cântăreți, poeți, consăteni-durleșteni. Nu lipsesc, bineînțeles, cele două figuri mesianice - a lui Alexie Mateevici și Ioan Alexandru, cel dintâi evocat ca un cântăreț inspirat al limbii

noastre, ca un proroc al Basarabiei pe care-l proiectează în versurile sale („Neamului vestind norocul/ Din al graiului altar,/ Ai băut ca și prorocul/ Cupa plină cu amar”), iar cel de-al doilea fiind ca „un apostol printre noi,/ Miruit de Duhul Sfânt”, ca un slujitor al Adevărului și martir ce se jertfește pe altarul dreptății.

Străbate, în aceste poezii, un puternic sentiment al unității de neam românesc, ale cărui semne le identifică în vatra maternă, în codrul verde străbun, în zâmbetul mamei, în lumina Luceafărului, în doinirea naiului lui Gheorghe Zamfir, în suflul generos al semănătorilor de lumină - profesorii universitari și învățătorii din sate, elogiați altădată de Liviu Damian, în unduirea mării de la Eforie Sud și în sălcile ce înverzesc primăvara la Băile Felix. E un aer sărbătorec, de oțiu horațian, de armonie câmpenească, de cuminecare cu natura.

Nota originală pe care o aduce acest volum al lui Ștefan Sofrono-

vici - *Noi nu avem pământ de dat* - este repertoriul de teme și motive religioase, care nu e o simplă destăinuire litanică, ci expresia unei situații de destin în care a nimerit neamul românesc din Basarabia. E vorba, esențialmente, de o găsire anevoioasă a căii grele a mântuirii:

„Calea Lui Hristos, a pătimirii,/ Duce înspre Crucea Răstignirii./ Cum, dar, să trăim fără de cruce?/ Care drum spre mântuire duce?/ {...} Ne-a chemat la El Mântuitorul,/ El ni-i Calea, Viața și-Adevărul./ Să-L urmăm, purtând a noastră cruce,/ Calea Lui spre înviere duce./ Drumul larg ne duce la pieire,/ Drumu-ngust și greu, - la mântuire./ Ne ajută, Doamne, și ne-ndreaptă/ Să pășim pe calea Ta cea dreaptă” („Calea grea a mântuirii”).

Versul trăit și spus cu seninătate sufletească sau cu accente polemice ale căutării expresiei Adevărului și soluțiilor Mântuirii al lui Ștefan Sofronovici aduce dovada unui liric care pune sens în cuvânt.

Academician Mihai CIMPOI,
21 aprilie 2025,
a doua zi de Paște

GIZ: Programul de mentorat „Busola Tineretului”, în desfășurare

Programul de mentorat „Busola Tineretului” a fost lansat de Asociația Obștească „Făclia”, cu suportul Guvernului Germaniei și al Agenției de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ), propunându-și să conecteze tineri din R. Moldova cu profesioniști moldoveni din diasporă. Obiectivul principal al acestui program-pilot este de a contribui la orientarea profesională, dezvoltarea competențelor și sprijinirea integrării tinerilor pe piața muncii.

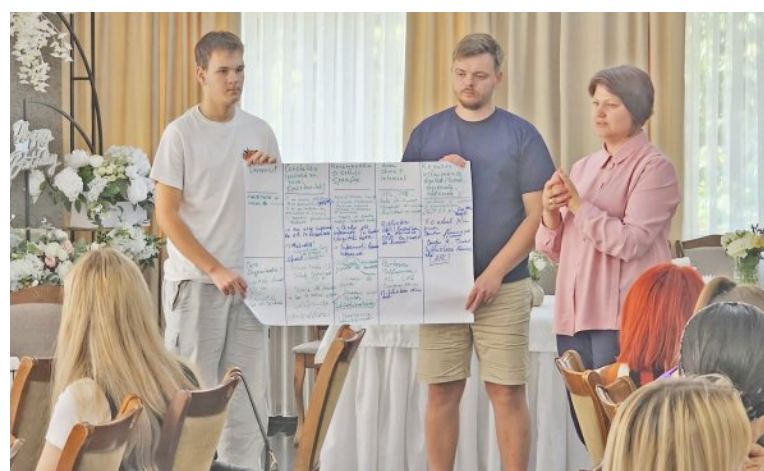
Astfel, în perioada septembrie - noiembrie curent, cel puțin 50 de tineri beneficiază de sesiuni individuale online cu mentori voluntari de peste hotare, specialiști în educație, IT, antreprenariat, inginerie, marketing, arte și economie verde. Grupe a câte trei mentori

ii vor ghida pe participanți pe parcursul structurat ce include etape de orientare profesională, educație financiară, abilități antreprenoriale de bază și dezvoltare a competențelor digitale și soft skills.

Angela Ciocîrlan, fondatoarea

Asociației Obștești pentru Copii și Tineret „Făclia” și coordonatoarea programului „Busola Tineretului”, a subliniat că „Mentoratul îi ajută pe tineri și tinere să-și descopere aptitudinile, să-și formuleze visuri realiste și să facă alegeri informate pentru viitorul lor. Iar acest program aduce o abordare nouă în peisajul inițiativelor pentru tineretul din Republica Moldova, pentru că valorifică potențialul diasporei ca partener strategic. Nu vorbim despre un sprijin financiar, ci despre oameni care investesc timp, cunoștințe și energie pentru a inspira generația tânără.”

La rândul său, Eugeniu Scorțescu, consilier outreach, GIZ Moldova, a menționat că „Programul își propune să le ofere acestor tineri încredere, competențe practice și o perspectivă reală asupra oportunităților din comunitățile lor. Mentorii aduc experiență internațională acasă și, prin activități practice, ateliere, sesiuni de orientare profesională și socializare, ajută tineretul să fie mai bine pregătit pentru primul lor

job sau pentru inițierea unor proiecte antreprenoriale. Prin acest program, investim nu doar în educație, ci și în viitorul Moldovei, construind punți de legătură între tineretul nostru și expertiza globală. Împreună, putem contribui la formarea unor cariere de succes și a unor comunități economice și sociale mai puternice.”

De asemenea, programul include evenimente de networking ce vor reuni mentori, tineri, an-

gajatori și organizații din sectoarele public și privat, în scopul de a transforma conexiunile în oportunități concrete de carieră. Mentorii au fost pregătiți printr-un curs de formare de 40 de ore, dezvoltat de European Mentoring and Coaching Council (EMCC România), cu posibilitatea obținerii unei certificări internaționale.

De remarcat că programul vizează tineri din întreaga țară, cu accentul pus pe raioanele Soroca, Edineț, Ungheni, Orhei, Cahul și municipiul Bălți, precum și profesioniști moldoveni din diasporă. Inițiativa urmărește să formeze tineri pregătiți pentru piața muncii și să creeze o legătură solidă între experiența internațională a diasporei și potențialul generației tinere din R. Moldova. Programul este implementat cu sprijinul proiectelor „Fondul de consiliere în politici” și „Promovarea angajării tineretului în Moldova”.

Cor. UPp

PNUD: O tabără a coeziunii sociale pentru tineri de pe ambele maluri ale Nistrului

Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD) Moldova a organizat cu sprijinul Guvernului Elveției, o Tabără de vară pentru coeziune socială și implicare civică, ce a găzduit 56 de persoane de pe ambele maluri ale Nistrului. Timp de 5 zile, 38 de tineri (cu vârste cuprinse între 16 și 33 de ani) și 18 vârstnici s-au implicat în activități de dezvoltare a înțelegerii identității, drepturilor omului și rezolvării pașnice a conflictelor.

Tabăra a oferit un spațiu sigur pentru schimb de idei, învățare prin colaborare și descoperirea

celuilalt dincolo de barierele geografice sau culturale. În fiecare zi a fost tratat câte un subiect, cu privire la explorarea identității personale și colective, jocuri de simulare, precum „Insula oportunităților”, ateliere creative de exprimare și activități, care au stimulat înțelegerea diversității, empatia și ascultarea activă.

Un moment deosebit l-a constituit implicarea vârstnicilor, care au adus povești de viață și înțelepciune generațională, iar împreună cu tinerii au confecționat simbolic „brățările prieteniei”, ca semn al unității și solidarității.

De asemenea, tinerii au învățat să construiască proiecte cu impact comunitar, să colaboreze eficient și să-și exprime ideile într-un mod asumat și constructiv.

În final, participanții au discutat despre importanța promovării incluziunii, propunând idei pentru inițiative viitoare în comunitățile lor. De remarcat că evenimentul face parte din proiectul „Consolidarea coeziunii sociale în Moldova prin dialog și abilitare comunitară”, implementat cu suportul Fondului Națiunilor Unite pentru Populație (UNFPA).

Elevii din școlile din Moldova vor avea acces la Clubul EduLIFE

Cadre didactice din peste 140 de instituții de învățământ au inițiat Programul de formare pentru implementarea curriculumului destinat Clubului EduLIFE – Educație pentru viață, o activitate extrașcolară menită să sprijine elevii din clasele a V-a – a VII-a în dezvoltarea abilităților de viață esențiale.

Programul vizează școlile care și-au exprimat interesul de a introduce această inițiativă, în urma apelului public lansat în luna mai. Pe parcursul anului de studii 2025–2026, conducătorii cluburilor vor beneficia de instruirii și schimburi de experiență, cu sprijinul unor experți în sănătatea adolescenților.

Irina Baran, consultantă principală la Ministerul Educației și Cercetării, a subliniat că sănătatea tinerilor este o prioritate și că materialele EduLIFE, elaborate în parteneriat cu MEC, oferă un sprijin valoros profesorilor și părinților. La rândul său, Irina Gușan, manageră de programe la UNFPA Moldova, a evidențiat că probleme precum bullyingul, sarcinile timpurii și consumul de substanțe confirmă necesitatea unor programe educaționale de sănătate, iar interesul școlilor din întreaga țară arată relevanța acestei inițiative.

Programul de formare pentru implementarea Clubului EduLIFE este derulat de Ministerul Educației și Cercetării și Fondul ONU pentru Populație (UNFPA) în Republica Moldova, în parteneriat cu Centrul Media pentru Tineri și platforma Suntparinte.md.

Советы для замещающих учителей, которые помогут сделать их уроки более эффективными

(продолжение статьи
Замещение уроков:
испытание или наказание?
No.28 (958), 10 07 2025)

- Когда только зашли в класс... Момент, когда учитель заходит в класс – самый важный. Эффективность урока будет зависеть именно от первой его минуты. В частности, урок стоит начать так, чтобы дети не успели осознать, что у них другой учитель. То есть с первых минут нужно чем-то увлечь учеников. Также учителю не стоит говорить: «Добрый день. Меня зовут... Сегодняшний урок математики проведу у вас я». Такие слова настраивают на негативные эмоции и будут отбивать у детей желание учиться. При этом можно начать урок с эмоциональной настройки. Например: «Наконец-то я могу научиться чему-то не только от своих учеников, но и от вас».

- Сравнение – табу... Очень часто учителя прибегают к приему, когда сравнивают класс, где заменяют урок, с классом, классным руководителем которого они являются. Но этот прием неудачный. Любое сравнение – негативное. Так, если учитель скажет «Вы лучше, чем мои ученики» или «А мои ученики уже это знают», то хотя бы один ученик передаст эти слова тем детям, с которыми их сравнили. Это подорвет ваш авторитет.

- Оценка за урок... К этому вопросу надо относиться очень осторожно. Если вы поставите хорошую оценку тому ученику, у которого низкий средний балл, это может стать этапом формирования недоверия ученика к своему учителю. И наоборот, если поставите низкую оценку ученице, у которой высокий средний балл, это станет первым шагом к формированию негативного отношения ученицы к вам. Поэтому, лучше всего во время замены – оценивать работу учеников вербально, даже в средней школе. И обязательно похвалите учеников за старания.

- Образ учителя... О каждом педагоге у детей складывается образ: та учительница всегда веселая, а тот учитель очень серьезный и тому подобное. Такие истории известны учителям, особенно в начальной школе. Удачным приемом во время проведения урока на замену будет смена образа. Если среди детей ширятся истории, что вы очень строги, попробуйте вести себя, как самый веселый учитель. Или когда о вас говорят, как о самом веселом учителе, попробуйте быть более серьезным.

- Добавьте эмоций в урок, мотивируйте учеников.

- Приводите больше примеров, чтобы заинтересовать класс.

- Помогите детям отдохнуть на уроке и во время перемены.

- Используйте новые подходы в обучении.

- Внедрите новые технологии в процесс обучения.

- Используйте следующие фразы в конце урока: «вы очень приятно меня удивили»; «а вы гораздо лучше, чем я думала»; «вы превзошли мои ожидания, урок выдался на удивление интересным».

- Отнеситесь с большим уважением к своему предшественнику. И в то же время проявите свою индивидуальность. Установите высокую планку обучения, убедите ребят, что нормальная рабочая обстановка сохраняется.

- Создайте доброжелательный микроклимат. Очень важно в кратчайшие сроки установить с новым классом хорошую деловую обратную связь. Вспомните приемы техники педагогического общения для оперативной реализации своих планов по созданию доброжелательной и в то же время рабочей атмосферы в классе.

- При длительном замещении держите связь с родителями.

- При длительном замещении выучите имена и фамилии учеников. Изучение имен ваших учеников важно, если вы хотите нормальной рабочей обстановки. Это уменьшит чувство беспокойства и нервозности, которые испытывают большинство учеников в течение первых нескольких недель с новым учителем.

- При длительном замещении узнайте о традициях класса, об установленном вашем предшественником порядке, изучите процедуры, установленный порядок, которые уже реализовал работавший до вас учитель. Сначала примите их (дежурство в классе, в столовой, порядок подготовки к внеклассным мероприятиям и т.п.). Возможно, они вполне приемлемы. Но если вам нужно адаптировать или изменить их, вы можете это сделать. Важно подождать момента, когда ученики будут готовы к изменениям. И всё же не торопитесь, делайте это медленно. Изучите реакцию детей на изменения.

- Объясняйте свои «правила игры»... Иногда даже такая мелочь, как «заточить карандаш на уроке» или «отпроситься в туалет», может привести к хаосу, особенно когда ученики маленькие и чересчур активные. Поэтому важно с самого начала ввести четкие правила поведения в классе и настаивать на том, чтобы дети им следовали. Ученики должны знать, что от них ожидается, а также понимать последствия нарушений. Правила должны быть справедливыми и постоянно соблюдаться. Со временем будет достаточно простого напоминания, чтобы успокоить ребенка или целый класс.

- Выберите эффективную модель управления классом. Если вам нравится модель, которая уже реализовывалась

прежним учителем, нет препятствий, чтобы её сохранить. Главное, чтобы вы хорошо усвоили все принципы данной модели. По возможности постарайтесь встретиться с данным учителем. Если у вас по каким-то причинам не получается работать так, как ваш предшественник, или что-то вас не устраивает, то создайте новую модель поведения и обучения в классе. Главное, чтобы она работала на результат.

- Сохраняйте спокойствие и уверенность.

- Подготовьтесь к уроку: Ознакомьтесь с программой и учебными материалами по предмету, чтобы понимать, что должны знать ученики.

*Продумайте план урока, включив в него вводную часть, основную часть с объяснением материала, закрепление и, возможно, небольшое домашнее задание. *Приготовьте необходимые материалы: наглядные пособия, раздаточный материал, технические средства обучения.

- Подумайте о плане Б: если подготовка невозможна, продумайте, как максимально эффективно использовать время на уроке, например, сосредоточившись на активном участии в обсуждении или выполнении заданий.

- Примите решение о возможности подготовки: если времени мало, решите, стоит ли пытаться подготовиться или лучше сосредоточиться на изучении материала на уроке.

- Проведение урока: *Начните урок с четкого объяснения темы и целей. *Используйте разнообразные методы обучения: рассказ, объяснение, демонстрация, работа в группах, решение задач. *Вовлекайте учеников в обсуждение, задавайте вопросы, предлагайте им выполнять задания.

*Поддерживайте дисциплину и создайте позитивную атмосферу. *В конце урока подведите итоги, повторите основные моменты и задайте домашнее задание.

- Адаптация: Будьте готовы к тому, что не все ученики знакомы с вашим стилем преподавания. *Адаптируйте урок под конкретный класс, учитывая их уровень знаний и интересы. *Не бойтесь импровизировать и отклоняться от плана, если это необходимо для поддержания интереса учеников.

- Взаимодействуйте с учениками:

*Установите контакт с учениками, проявите доброжелательность и понимание. *Будьте готовы ответить на вопросы и

помочь ученикам в освоении материала.

*Не забывайте о важности обратной связи: поощряйте за правильные ответы и конструктивную критику.

- Используйте самоанализ: *После урока проанализируйте, что получилось хорошо, а что можно улучшить в следующий раз. *Учитывайте отзывы учеников и коллег.

Дополнительные советы:

- Постарайтесь быть собой: не пытайтесь копировать стиль другого учителя, лучше привнесите свою индивидуальность.

- Не бойтесь ошибок: ошибки – это часть процесса обучения. Главное – извлекать из них уроки.

- Не отчаивайтесь: если что-то пошло не так, не расстраивайтесь. Помните, что у вас есть возможность сделать следующий урок лучше.

- Наслаждайтесь процессом: замещение уроков – это возможность познакомиться с новыми учениками, расширить свой опыт и получить новые впечатления.

Придерживаясь этих советов, учитель сможет успешно провести замену уроков и сделать свой вклад в образование ученика.

Инна СУРУЖИУ,
преподаватель
английского языка,
библиотекарь Медицинского Колледжа, Бэлць

Educație prin sport, pentru aproape 400 de instituții din țară

Proiectul național „Fotbal în Școli”, implementat de Federația Moldovenească de Fotbal în parteneriat cu Ministerul Educației și Cercetării, își extinde an de an impactul în comunitățile școlare.

Recent, 20 de profesori au participat la sesiuni de instruire, unde au acumulat cunoștințe metodologice privind predarea fotbalului la orele de educație fizică. În plus, fiecare participant a primit seturi de echipamente sportive – mingi, veste de

departajare, scărițe de coordonare, pompe, tricouri și ghiduri practice pentru profesori –, contribuind astfel la desfășurarea unor activități moderne și atractive pentru elevi.

Pentru anul de studii 2025–2026, încă 16 școli s-au alăturat inițiativei. În total, proiectul reunește astăzi 399 de instituții de învățământ, beneficiind de implicarea a 603 profesori și de dotarea cu terenuri de fotbal.

Scopul programului depășește simpla familiarizare cu regulile jocului: fotbalul devine un instrument educațional, menit să dezvolte coordonarea, agilitatea și rezistența fizică, dar și să cultive spiritul de echipă, încrederea și fair-play-ul. În acest fel, elevii din toate regiunile țării au acces egal la practicarea sportului, în beneficiul dezvoltării lor armonioase.

Alexandru COCETOV,
profesor, IPÎ Liceul „Orizont” Bălți

Festival fotbalistic pentru copii din Republica Moldova și Ucraina

Un festival fotbalistic în cadrul proiectului internațional Open Fun Football Schools + Sport + Școală + Poliție (OFFS) s-a desfășurat la Centrul de Pregătire a Selecționatelor Moldovei, amplasat la Vadul lui Vodă. La eveniment au participat peste 100 de copii din orașele Dubăsari, Slobozia, Vadul lui Vodă și comuna Hârtopul Mare, Criuleni, precum și refugiați din Ucraina, beneficiari ai Centrului de zi „Divertis” al Asociației pentru Abilitarea Copilului și Familiei „AVE Copiii”. Festivalul a fost organizat de ONG-ul Cross Cultures Project Association (CCPA) din Danemarca, Inspectoratul General al Poliției (IGP) și FMF, cu suportul Ambasadei Suediei în R. Moldova.

La festivitate au fost prezenți: Mihail Crivorucenco, șeful Direcției ordine publică a Inspectoratului Național de Securitate Publică (INSP), comisar principal; Tatiana Lungu, coordonatoare de Programe la Ambasada Suediei; Svetlana Patraș, coordonatoarea proiectului CCPA/OFFS Moldova; Victor Mardari, asistent al co-

ordonatorului CCPA/OFFS Moldova; Natalia Ceban, inspector federal la fotbal feminin. Activitățile sportive au fost monitorizate de instructorii Dănuța Chicu, Tatiana Cunceva, Artur Patraș, Oxana Spătaru, Olena Hasta, Xenia Ungurean, precum și de: Deniza Chiriac, voluntar; Natalia Gaidibadi, IGP, comisar-șef; Elena Cebota-

rean, ofițer superior al Secției Prevenire din cadrul Direcției ordine publică a INSP.

O perioadă festivă de neuitat

Astfel de festivaluri se organizează în acest an până în luna septembrie, implicând peste 2.400 de copii (cu vârste cuprinse între 6 și 11 ani), inclusiv cu cerințe educaționale speciale (CES) sau din familii social-vulnerabile din Anenii Noi, Ungheni, Brătușeni (r. Edineț), Telenești, Mileștii Mici (Ialoveni), Taraclia, Camenca (regiunea transnistreană), Doroțcaia (Dubăsari), Ștefan Vodă, Comrat, Vulcănești, Avdarma (UTA Găgăuzia). În vederea implementării proiectului OFFS Moldova, localitățile respective au fost dotate cu seturi de echipament sportiv, în valoare totală de 40 de mii de euro, cu sprijinul Ambasadei Suediei la Chișinău. OFFS Moldova se desfășoară din anul 2006, iar din 2024 Asociația pentru Justiție Penală Participativă a devenit partener al proiectului, din 2009 beneficiind de suportul Agenției Suedeze pentru Dezvoltare Internațională (SIDA). În final, copiii s-au învrednicit de cadouri personalizate oferite cu generozitate de organizatori.

Selecționatele WU-14 au participat la un cantonament de selecție

Printre evenimentele dedicate copiilor, organizate în această vară de Centrul de Pregătire al Selecționatelor Naționale din

Vadul lui Vodă, este un cantonament de selecție pentru tinere jucătoare din cadrul proiectului Selecționatelor Regionale WU-14. În cadrul stagiunii au avut loc două meciuri de verificare, în vederea identificării unor noi talente și formării lotului extins al reprezentativei naționale WU-15 a Republicii Moldova. Evenimentul a reunit 36 de jucătoare cu anii nașterii 2011 și 2012, provenite din diferite regiuni ale țării:

Portarii Ionela Munteanu, Alexandra Cliucinic, Evelina Bizniuc, Alexandrina Novacov; apărătorii Snejana Gubenco, Ionela Zagorneanu, Melisa Munteanu, Adela Vranceanu, Valeria Cociorva, Valeria Murati, Dana Cușnir, Malvina Butnariuc, Iuliana Ciurca, Maria Velikaya, Olga Telpiz; mijlocașii Tatiana Gheorghia, Ana Pleșca, Xenia Calistru, Mădă-

lina Nicolaev, Alexandra Bețișor, Alexandra Cercel, Diana Moloman, Ionela Girleanu, Evelina Fasola, Olesea Bocancea, Mădălina Nedelea, Daniela Donic, Anastasia Tolmaciova, Daniela Mogoareanu; atacanții Carina Furtuna, Victoria Darie, Avrora Votecova, Lana Cojocar, Kira Melnicen, Irina Marcova, Sofia Mereuța.

„Selecționatele regionale WU-14 reprezintă un pas esențial în vederea descoperirii și dezvoltării unor talente feminine din întreaga țară. Ne dorim să construim o bază solidă pentru viitoarea generație de jucătoare, investind în pregătirea lor timpurie, dar și în încrederea de care au nevoie pentru a visa și a reuși”, a punctat Natalia Ceban, coordonatoarea proiectului OFFS.

Iulian BOGATU

ANUNȚ

ÎNSCRIERE LA PROGRAMELE DE RECALIFICARE 2025-2026!

Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău invită cadrele didactice din țară să se înscrie la programe de formare profesională continuă pentru obținerea unei noi calificări profesionale, **conexe** specialității formării profesionale inițiale absolvite / recalificare (60 de credite), anul de studii 2025-2026.

Înscrierea la programele de recalificare se realizează în perioada **01.09.2025 – 30.09.2025** la adresa: mun. Chișinău, str. Ion Creangă, nr. 1, blocul 4, biroul 7.

OFERTA EDUCAȚIONALĂ

Departamentul Formarea Continuă a Profesoriilor 060951756 / recalificare.dfp@upsc.md)

Programe de studii:

1. Limba și literatura română;
2. Limba engleză;
3. Matematică;
4. Istorie;
5. Psihopedagogie.

ACTELE NECESARE PENTRU ÎNTOCMIREA DOSARULUI:

1. Buletin de Identitate (2 xerocopii);
2. Diplomă de studii superioare de licență, dintr-un **domeniu conex** programului solicitat (două xerocopii);
3. Supliment la diploma de licență (o xerocopie);
4. Act care confirmă schimbarea numelui (dacă este cazul) (o xerocopie);
5. Certificat de realizare a Modulului Psihopedagogic (dacă este cazul) (o xerocopie);
6. Fotografie 3x4 (o unitate);
7. Taxă de înscriere – 300 de lei;
8. Prima rată din taxa pentru studii.

Notă! Persoanele care au ales programul de studii **Limba engleză** trebuie să prezinte suplimentar un **Certificat de competență lingvistică de comunicare nivel B2 – C1**, eliberat de o instituție acreditată de ANACEC în a elibera astfel de certificate.

Vă așteptăm!

Univers Pedagogic pro

Chișinău, MD 2059, str. Doina, nr. 104, et. 2
E-mail: univers2@mail.ru, univers.pedagogic@gmail.com
Tipar: ÎSFEP „Tipografia Centrală”. Tiraj: 469 ex. Comanda nr. 2259

ECHIPA REDACȚIONALĂ:

REDACTOR-ȘEF ► Oxana Parașciuc
REDACTOR PRINCIPAL ► Iulian Bogatu
REPORTER ► Silvia Țurcan
CORECTOR ► Elvira Țăganaș-Pânte
MACHETATOR ► Iurie Babii

Redacția nu corespundează cu autorii, nu recenzează și nu restituie materialele necomandate.
Preluarea articolelor și pozelor este posibilă doar cu acordul prealabil al redacției.

INDICE DE ABONARE LA:

„Poșta Moldovei” – PM21741

„Moldpresa Grup” SRL

Abonare online: <https://services.posta.md/abonarea2022#/publication/264>